

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ННІ лісового і садово-паркового господарства

Р. Д. Василюшин

«03» _____ 2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри таксації лісу та лісового менеджменту

Протокол № 11 від 20 травня 2024 р.

Т. в. о. завідувач кафедри

В. В. МIRONЮК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Лісове господарство»

О. П. Бала

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Лісова політика»**

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 205 «Лісове господарство»

Освітня програма «Лісове господарство»

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: доцент кафедри таксації лісу та лісового менеджменту, к. е. н.,
доцент О. П. Павліщук

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни «Лісова політика»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»	
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	205 «Лісове господарство»	
Освітня програма	«Лісове господарство»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	2	1 – 2
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні заняття	15 год.	8 год.
Самостійна робота	90 год.	104 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Лісова політика» є набуття студентами теоретичних знань і практичних навичок щодо формування та реалізації державної політики в галузі лісових відносин, спрямованої на ефективну охорону, збереження, відтворення та збалансоване використання лісових ресурсів.

Завданнями дисципліни «Лісова політика» є:

- розширення світогляду студентів стосовно суті лісової політики, її принципів, цілей, завдань та основних компонентів;
- поглиблення знань щодо елементів лісополітичної субсистеми, через які відбувається реалізація інтересів щодо лісу;
- розширення знань щодо законодавчо-правових засад національної лісової політики, реалізованих в «Конституції України», «Лісовому кодексі України» та інших законодавчих актах, а також їх правозастосування;

- набуття теоретичних знань та формування практичних вмінь щодо розроблення та реалізації ефективної системи інструментів лісової політики в галузі фінансового, екологічного та соціального права;
- поглиблення теоретичних знань щодо сутності та завдань державного регулювання й управління у сфері лісових відносин, а також щодо повноважень різних органів влади та їх функцій у формуванні й реалізації лісової політики;
- розширення теоретичних знань та поглиблення практичних вмінь щодо управління лісами на засадах сталого розвитку та механізму практичної реалізації відповідних йому підходів;
- набуття теоретичних знань та формування практичних вмінь щодо механізму участі громадськості у формуванні та реалізації лісової політики.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі лісового та мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

ПРН 2. Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері лісового господарства.

ПРН 3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати чинники, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

ПРН 4. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

ПРН 5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

ПРН 8. Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології.

ПРН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов.

ПРН 10. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН 11. Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач лісового та мисливського господарства.

ПРН 12. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового та мисливського господарства та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тиж-ні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісової політики														
Тема 1. Вступ. Теоретичні засади лісової політики	1	8	2				6	8	1					7
	2	8		2			6	8		1				7
Тема 2. Основні принципи, компоненти, цілі та задачі лісової політики	3	8	2				6	8	1					7
	4	8		2			6	8		1				7
Тема 3. Інструменти лісової політики	5	8	2				6	8	1					7
	6	8		2			6	8		1				7
Тема 4. Роль і функції держави у формуванні та реалізації лісової політики	7	7	2				5	7	1					6
	8	7		2			5	7		1				6
Разом за змістовим модулем 1		62	8	8			46	62	4	4				54
Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку														
Тема 5. «Сталий розвиток» та принципи управління лісами на засадах сталого розвитку	9	8	2				6	8	1					7
	10	8		2			6	8		1				7
Тема 6. Лісова сертифікація як ринковий інструмент лісової політики	11	8	2				6	8	1					7
	12	8		2			6	8		1				7
Тема 7. Участь громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством	13	9	2				7	8	1					7
	14	9		2			7	9		1				8
	15	8	1	1			6	9	1	1				7
Разом за змістовим модулем 2		58	7	7			44	58	4	4				50
Усього годин		120	15	15			90	120	8	8				104

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Лісова політика в контексті світових тенденцій у сфері економічного розвитку та збереження довкілля	2
2	Основні поняття лісового законодавства. Узагальнення лісової законодавчої бази	2
3	Аналіз інструментів лісової політики України	2
4	Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин. Повноваження органів законодавчої та виконавчої влади у сфері лісових відносин. Модульна контрольна робота № 1	2
5	Концепція управління лісами на засадах сталого розвитку: екологічний, економічний та соціальний аспекти	2
6	Стандарт для сертифікації системи ведення лісового господарства відповідно до принципів, критеріїв та індикаторів схеми сертифікації	2
7	Практична реалізація механізму участі громадськості у прийнятті рішень щодо управління лісами та лісовим господарством. Модульна контрольна робота № 2	3
	Разом	15

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота 1. Оцінка стану лісів світу та пріоритети міжнародного рівня лісової політики.	20
2	Самостійна робота 2. Аналіз лісової стратегії Європейського Союзу. Інструменти лісової політики міжнародного та національного рівнів.	25
3	Самостійна робота 3. Концепція управління лісами на засадах сталого розвитку та її інструменти	20
4	Самостійна робота 4. Стратегічні пріоритети лісової політики України в контексті сталого розвитку. Відповідальність за порушення лісового законодавства	25
	Разом	90

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами діагностики результатів навчання є: екзамен; модульні тести; тестові роботи; мультимедійні презентації та захист практичних робіт.

6. Методи навчання

Методами навчання є: словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда); практичний метод (практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій); робота з навчально-методичною літературою (тезування, анотування, рецензування); відеометод (дистанційні, мультимедійні методи); самостійна робота (виконання завдань); індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

7. Методи оцінювання

Методами оцінювання є: екзамен; усне або письмове опитування; модульне тестування; командні проекти; есе; захист практичних робіт; презентації під час практичних занять та виступи на наукових заходах.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Лакида П. І., Павліщук О. П. Лісова політика : електронний навчальний курс. URL: <http://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1313>.

2. Лакида П. І., Павліщук О. П., Карпук А. І., Кравець П. В. Лісова політика : навч. посіб. Корсунь-Шевченківський : ФОП Майдаченко І. С., 2019. 227 с.

3. Лакида П. І., Павліщук О. П., Кравець П. В. Лісова політика : підручник. Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2021. 280 с.

4. Лакида П. І., Кравець П. В., Павліщук О. П. Лісова політика. Робоча навчальна програма, методичні поради та контрольні запитання для самостійної роботи студентів ОКР «Магістр» за спеціальністю 8.09010301 «Лісове господарство». Київ : «Компринт», 2013. 46 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Довідник з лісового фонду України за матеріалами державного обліку лісів станом на 01.01.2011 року. Ірпінь, 2012. 130 с.

2. Екологізація лісокористування в контексті подолання глобальних екологічних загроз : монографія / Синякевич І. М. та ін. ; за ред. І. М. Синякевича. Львів : Камула, 2014. 592 с.

3. Інституційна розбудова лісової сертифікації в Україні / Кравець П. В. та ін. ; за ред. П. В. Кравця. Київ : ННЦ ІАЕ, 2009. 250 с.

4. Карпук А.І. Економічне регулювання лісокористування в ринкових умовах : монографія. Луцьк : ПВД «Твердиня». 2012. 492 с.

5. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ : Преса України, 1997. 80 с.

6. Лакида П. І., Кравець П. В. Лісова політика України в перехідний період: проблеми та стратегія. Аграрна наука і освіта. Київ, НАУ. 2001. Т. 2. №1-2. С. 95–99.

7. Лісова політика України. Умови реалізації та пріоритети / М. Попков та ін. Правозастосування в лісовому господарстві України. 2013. URL: http://lespravo.com.ua/art/325-Lisova_politika_Ukraini._Umovi_realizacii_ta_prioriteti/.

8. Лісова політика: теорія і практика : монографія / Синякевич І. М. та ін. ; за ред. І. М. Синякевича. Львів : ЛА «Піраміда», 2008. 612 с.

9. Лісовий Кодекс України : постанова Верховної Ради України від 21.01.94 р. № 3852-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>.

10. Нормативно-правова база України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

11. Павліщук О. П., Кравець П. В. Взаємодія із зацікавленими сторонами згідно з FSC національним стандартом системи ведення лісового господарства для України. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*. 2020. Vol. 11. № 1. P. 55–65. URL: <https://doi.org/10.31548/forest2020.01.055>.

12. Павліщук О. П., Кравець П. В. Стратегічні пріоритети лісового господарства України в контексті «зеленої» економіки. *Економічний простір*. 2015. № 103. С. 227–238.

13. Павліщук О. П., Сторчоус О. В. Лісова сертифікація за вимогами FSC національного стандарту для України: можливості для зацікавлених сторін : практич. посібн. URL: <https://ua.fsc.org/ua-uk/forest-management-certification>.

14. Полякова Л. В. Моделі управління державними лісами. URL: <https://ekoinform.com.ua/?p=5208>.

15. Проблеми доступу місцевого населення до лісових ресурсів та незаконні рубки в лісах Карпат і Західного Полісся : монографія / Чернявський М. В. та ін. ; за ред. М. В. Чернявського, І. П. Соловія, Я. В. Геника. Львів : Зелений Хрест, Ліга-Прес, 2011. 256 с.

16. Синякевич І. М., Дейнека А. М., Соловій І. П. Лісова політика : підручник / за ред. І. М. Синякевича. Київ : Знання, 2013. 323 с.
17. Синякевич І. М. Лісова політика : підручник. Львів : ЗУКЦ, 2005. 224 с.
18. Соловій І. П. Політика сталого розвитку лісового сектора економіки: парадигма та інструменти : монографія. Львів : РВВ НЛТУ України, ТЗОВ «Ліга-Прес», 2010. 368 с.
19. Сталій розвиток лісового господарства в Україні. URL: <http://sfmu.org.ua>.
20. Стратегічний план розвитку лісового сектору України : матеріали українсько-шведського проєкту. Київ, 2000. 80 с.
21. Участь громадськості в управлінні лісовим господарством : практ. посібн. / П. В. Кравець та ін. ; за ред. П. В. Кравця. Київ : Компринт, 2012. 56 с.
22. Як громади управляють лісами. Досвід громадського лісогосподарювання у різних країнах світу. Львів : ТОК «Галицька видавнича спілка», 2010. 63 с. URL: http://www.forza.org.ua/sites/default/files/community_forestry_ukrweb.pdf.
23. Adaptive forest management in Central Europe: Climate change impacts, strategies and integrative concept / A. Bolte, Ch. Ammer, M. Lof and other. *Scandinavian Journal of Forest Research*. 2009. № 24. P. 473–482.
24. Communication from the commission to the European parliament, the Council, the European economic and social committee and the committee of the Regions. New EU Forest Strategy for 2030. 2021. 28 p. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0572>.
25. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL: <https://www.fao.org/home/en>.
26. Forest Stewardship Council. URL: <https://fsc.org/en>.
27. Global Forest Resources Assessment 2020. Main report. FAO. 2020. URL: <https://doi.org/10.4060/ca9825en>.
28. Journal «Forest Policy and Economics». URL: <http://www.journals.elsevier.com/forest-policy-and-economics>.
29. Kellomäki S., Leinonen S. Management of European Forests Under Changing Climatic Conditions : Final Report of the Project «Silvicultural Response Strategies to Climatic Change in Management of European Forests» (Research notes 163). Finland : University of Joensuu, 2005. 427 p.
30. Merlo M., Paveri M. Formation and implementation of forest policies: a focus on the policy tools mix / *Proceedings of the XI World Forestry Congress*. Antalya, Turkey : FAO, 1997. Vol. 5. Social Dimensions of Forestry's Contribution to Sustainable Development. P. 233–254.
31. Millar C., Stephenson N., Stephens Sc. Climate change and forests of the future: managing in the face of uncertainty. *Ecological Applications*. 2007. № 17 (8). P. 2145–2151.
32. Ministerial conferences on the Protection of Forests in Europe. URL: <https://foresteurope.org>.
33. Programme for the Endorsement of Forest Certification. URL: <http://www.pefc.org>.

34. State of Europe's Forests 2020. 394 p. URL: https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/SoEF_2020.pdf.

35. Sustainable Development Goals 2015-2030. URL: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals>.

36. The FSC National Forest Stewardship Standard of Ukraine FSC-STD-UKR-01-2019 V 1-0. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/428>.

37. World Wide Fund For Nature. URL: <https://wwf.panda.org>.